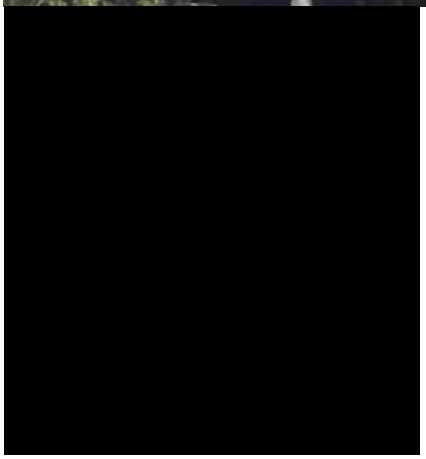
Publicat a *COL·LEGI D'ARQUITECTES DE CATALUNYA* (https://www.arquitectes.cat)

© Aina Peréz, corresponsal del COAC a Torí

Una de les coses que més m'agrada de la zona on visc a Torí és que cada dia quan surto de casa passo per l'edifici de la Facultat de Biotecnologia, un dels edificis més notables de l'arquitectura torinesa dels últims anys, projecte de l'arquitecte més interessant que té la ciutat en l'actualitat: Luciano Pia.

Pia (1960) és un arquitecte piemontès que ha treballat durant molts anys en importants projectes de rehabilitació d'edificis històrics i que ha operat des de París, des del 1990 al 2000, en un despatx d'arquitectura en col·laboració amb Andrea Bruno. L'any 2000 torna a Torí i decideix obrir el seu despatx professional en aquesta ciutat col·laborant amb DE-GA S.p.a, una important empresa constructora. Això li permet treballar en un microcontext de

proximitat que és el que coneix bé i on aconsegueix entendre millor com ha de projectar les seves obres.

Un arquitecte, que segons comentava ell mateix en una entrevista a la revista Casabella, treballa en una habitació sense finestres per concentrar-se i construeix molt poc perquè, en paraules textuals: ?*Aconsegueixo seguir només una obra cada vegada. M'ocupo del desenvolupament del projecte i de la direcció d'obra personalment, des del principi fins al final. Es un límit que tinc*?.

I tot i així, és l'arquitecte més conegut i reconegut pels habitants de la ciutat de Torí.

Segons les dades de la primera edició d'OpenHouse*(1) realitzada a Torí el segon cap de setmana de juny d'aquest any, els edificis contemporanis més visitats han estat algunes de les seves obres: la ?*Casa Hollywood*? (944 visites) i el ?*25 verde*? (900 visites). Les llargues cues per veure aquestes obres i moltes altres, amb un total de 111 edificis oberts tan públics com privats i un resultat final de 38.000 visites, ha significat un gran èxit per l'organització que no esperava aquesta acollida. Però sobretot i molt important, ha manifestat que els habitants de la ciutat estan molt interessats en la seva arquitectura enviant un missatge que hauria de ser molt clar a les autoritats locals: la ciutadania es preocupa pel patrimoni de la ciutat i per la nova construcció que s'hi realitza.

Però tornem a l'arquitectura de Pia, que en el seu currículum defineix la seva ?*formulació de la poètica*? a partir de nou punts:

1. Atenció i respecte al Context (Genius Loci). Reconèixer que cada lloc és especial i per tant conservar-ho i comunicar-ho en les seves característiques formals.
2. Primer de tot les funcions, després el projecte. L'organització de les activitats com a esquema primari sobre el qual es modela l'arquitectura. És a dir, l'arquitectura al servei d'allò que passa al seu interior.
3. Donar valor a la relació entre l'interior i l'exterior. Aconseguir que la relació ?dins-fora? sigui fluida, poètica, suggestiva i rica de possibilitats expressives, i sobretot que qui visqui dins l'edifici així ho senti.
4. El projecte del ?verd?. La vegetació s'ha de pensar de forma orgànica junt amb l'ús de l'edifici i ha de ser organitzada segons la seva estacionalitat i natura.
5. La sostenibilitat del projecte com a valor primari. El millor resultat possible amb el mínim impacte. Sostenibilitat des del punt de vista energètic, ambiental, econòmic i d'ús per part dels habitants.
6. Construir dins el construït. Es persegueix el principi de ?retrofit?, és a dir la intervenció en espais edificats utilitzant-ne el millor possible les estructures portants, els forjats i les cobertes per optimitzar els costos de construcció i disminuir la pressió sobre els terrenys lliures.
7. Entendre i viure els materials. Utilitzar i interpretar els materials tal com són sense disfressar-los o dissimular-los i acceptant la seva degradació amb el pas del temps.
8. Els detalls no són un detall sinó el projecte. La precisió del projecte no és un detall.
9. La reducció de la distància entre el projecte inicial i la seva realització finalitzada. Tot i els potents mitjans de representació digital, tendir a eliminar la distància entre aquesta representació i el resultat construït.

A més a més afegeix un últim ?no punt? on diu que si després de seguir totes aquestes regles el resultat que s'obté és terrible, s'ha de tornar a començar des del principi, posar-se en discussió i canviar d'opinió si un veu que la solució no és la correcta.

Un cop llegits els seus principis per afrontar la realització d'un projecte, entenem perquè cada un d'ells té un resultat formal tan diferent. En el cas de la Facultat de Biotecnologia, de la qual parlava al principi de l'article, ens trobem amb un edifici institucional de volums nets i amb gran contrast entre els plens i els buits, entre el formigó autocompactant vist i les grans superfícies de vidre que donen pas a patis interns arbrats. Quan veus l'edifici tens la sensació que tot està allà on toca i que cada espai està molt ben definit.

Emplaçat molt a prop d'aquest edifici en el mateix barri, trobem un altre projecte molt diferent, el conjunt residencial ?25 verd?. En aquest cas els habitatges són envaïts literalment pel verd i sembla que la intenció sigui recrear un trosset de l'històric parc del Valentino, situat molt a prop del complex de cases. Habitatges dins un parc, dins la ciutat dels parcs*(2). El conjunt evoca la fantasiosa idea de viure a la casa de l'arbre que tots hem somiat de petits.

L'atenció al context de cada edifici i al verd, les façanes tractades d'una forma molt escultòrica sempre amb importants jocs de llums i ombres, de plens i buits, el material que sembla viu, tot això fa que ens adonem que les dues obres tenen en realitat més en comú del que sembla, malgrat el seu aspecte formal molt diferent.

Cada edifici construït és tractat amb molta cura i amb dedicació total per part de l'arquitecte, que seguint el seu propi procés de projecció, dota d'una imatge única i característica cadascuna de les seves obres. D'aquesta manera aconsegueix que els habitants i usuaris de l'edifici, i de forma més general els ciutadans de Torí, es facin seus aquests projectes i se'n sentin en certa manera orgullosos. I aquesta crec que és la gran conquesta de l'arquitectura de Pia.

Aina Pérez i Verge. Corresponsal del COAC a Torí, Itàlia. novembre 2017.

Notes:

*(1) Openhouse neix a Londres el 1992 obrint al públic durant un cap de setmana a l'any edificis tan públics com privats de forma gratuïta. L'edició d'aquest 2017 a la ciutat de Torí ha estat la primera.

*(2) Torí compta amb 19.569.000m2 aproximats de verd. Això suposa uns 21,93m2 de verd aproximat per habitant segons l'ajuntament de la ciutat. Barcelona, segons un article de l'Ara publicat aquest any, compta amb 6m2 d'espai verd per habitant, 11,6m2 si es compten els arbres.

La Unió Europea recomana que les ciutats tinguin entre 15 i 20m2 de verd per habitant.

Referències:

Il Barone Rampante. Calvino a Torino. **Casabella 822** (2013) pàg.75-85

http://www.lucianopia.it/ [1]

http://openhousetorino.it/ [2]

https://www.youtube.com/watch?v=axWPowAVh-g [3] (25 verde)

https://www.youtube.com/watch?v=5O1bBoVg-88 [4] (entrevista a l'arquitecte)

http://www.architetto.info/news/green-building/la-scuola-di-biotecnologie-di-torino-di-luciano-pia/(Facultat [5] de Biotecnologia)

http://www.comune.torino.it/verdepubblico/patrimonioverde/verdeto/numeri.shtml [6]

https://www.ara.cat/societat/Barcelona-guanyara-espais-verds-2030_0_1796220486.html [7]

[8]

Tornar [9]

Copyright@ Col·legi d'Arquitectes de Catalunya : https://www.arquitectes.cat/ca/mon/LarquiPia-Arquitectura-atenta-al-context-i-a-la-sostenibilitat-a-Tor%C3%AD

Links:
[1] http://www.lucianopia.it/
[2] http://openhousetorino.it/
[3] https://www.youtube.com/watch?v=axWPowAVh-g
[4] https://www.youtube.com/watch?v=5O1bBoVg-88
[5] http://www.architetto.info/news/green-building/la-scuola-di-biotecnologie-di-torino-di-luciano-pia/(Facultat
[6] http://www.comune.torino.it/verdepubblico/patrimonioverde/verdeto/numeri.shtml
[7] https://www.ara.cat/societat/Barcelona-guanyara-espais-verds-2030_0_1796220486.html
[8] https://www.arquitectes.cat/ca/printpdf/printpdf/13755
[9] https://www.arquitectes.cat/ca/javascript%3Ahistory.back%281%29